

INTROD

Lo Carnaval de la Comba-Frèida

Su pe la Comba-Frèida, lo carnaval l'è euncó bièn vivàn. Eun carnaval « moiró » a traé di siècle é que varde euncó le trahe di vioù rituel d'eun cou.

No sen que dza l'an 1464 l'évecque de Veulla Mgr François de Prez se plègnô di-z-ommo mascró, que rouloon pe le ruye de Veulla arbiillà atò de caró (*tintinnabula vaccarum*) é atò de corne di djablo eun tiha. Euncó coutche témouagnadzo pi résàn no-ze veun de lliize, eun jénéral son de documàn que se plègnon de heutta couheumma.

Mi l'istouare di carnaval de la Comba-Frèida l'è seurtoù an questchòn de trasmichòn oralla é le-z-anquète, bazéye su le souvenir di dzi, no-ze permetton d'alé eun déri canque i comensemèn di siècle pasó.

Lo carnaval comenche aprì le Rèi.

Tsicque quemeun-a l'a sa « benda », son carnaval, que ressemble a tcheu le-z-otre mi que i mimo ten l'a coutsouza d'an miya diféèn, pe hen que regarde le personadzo é la magnî de lo fée. Eun tiha a la prosichòn di mascre lèi son le joueur, que dèyon po pe fouse ihé mascró. L'organeun é la *clarinette* pouon po manqué. Déri le joueur ll'è la « gueudda », avouì la bandjèra di carnaval é eungn estremèn a flo. L'è llu que comande la prosichòn é que beutte a la rèya le mascre. Aprì, doe pe doe, cobléye pe couleur, aruyon le landzette, eun danchèn, atò lo bré léó pe fée viondé le cuye pe l'èa. Le landzette l'an de dro coloró garnì de mèrioi é de paillette, é de tsapì topó de fleur de papì, que se plachon eun tiha di lon. L'an de balle senture (le tèisson-néye) avouì de grou gourgouillòn que sopatton to lo lon di tse-meun. Le landzette de Doue é d'Alèn se recougnison di-z-otre péquè son totte rodze é l'an lo tsapì betó di traé, a la modda de Napouliòn que, selòn la tradichòn, saeue a l'origine di carnaval. La couheumma, déri la gueudda lèi son le demouazelle é le-z-arlèqueun. Son de mascre soye que d'abetude fon po de djestre. Aprì leur vignon lo touco é la touca, le mascre de dou vioù que tsacotton to lo ten, jaloù l'eun de l'otro a couza de la confianse que tsaqueun de leur baille i pebleucco.

lo gnalèi

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Assessorat de l'Éducation
et de la Culture
Assessorato Istruzione
e Cultura

INTROD

A la feun de la prosichòn Il'è l'ourse, la bihe que représente lo fouryí é la fertilitó, é son couèitse que lo tchan apiillà p'an corda. Euncó pi eun dérì pouon lèi ihé d'otre personadzo, que teteun son po eundeuspensoblo, comme lo medeheun é se-z-eunfyirmì u lo djablo avouì sa tren.

Lo carnaval de la Comba-Frèida l'è an fiha di veladzo, dedeun lo sanse que l'è fétte di dzi di veladzo pe le dzi di veladzo. L'è an fiha de totta la comunitó ; lèi son po d'ateur é de spettateur : totte le dzi fon leur partiya, a mouèn que lèi siye po eun deuille ou an dzi maladda eun fameuille. Le dzi l'atègnon la « benda » devàn le micho é lèi apreuston de bèe é de midjé.

Entró dedeun l'istouare, lo carnaval tsandze comme tsandze la sosiétó. I dzor de vouì le costume son pi reutso é pi sognà, lo tor l'è todzor pi lon péquè le mèizòn nouve son batiye i bor di vioù veladzo é son llouèn le-z-eun-e di-z-otre, le dzi l'atègnon caze pomì la « benda » dedeun mèizòn, ll'a pi de bèe é de midjé, le djestre son mouèn grame é l'è étò permì i mascre de se fée recougnihe.

Manifestachòn a l'orijine rezervéye i-z-ommo, lo carnaval, dèi an trenten-a d'an, l'è ivèa étò i fenne é i mèinoù.

lo gnalèi

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Assessorat de l'Éducation
et de la Culture
Assessorato Istruzione
e Cultura

Tiré de :

Texte écrit par Alexis Bétemps

Texte inédit

Collaborateur d'Introd : Daniel Fusinaz

La transcription a été soignée par le Guichet Linguistique

Mise à jour de la graphie : octobre 2013